

Конспект уроку № 190

Великодній кошик

Link to audio: ukrainianlessons.com/episode190

Вступ

Привіт-привіт! Це Анна і новий епізод подкасту «Уроки української» — це подкаст для всіх, хто вивчає і любить українську мову.

Цього тижня, в неділю, багато українців будуть святкувати **Великдень, Пасху**. Це одне з найважливіших **релігійних** і просто традиційних свят в Україні, тому я вирішила розказати вам трошки про одну **великодню** традицію — традицію **святити паски** і взагалі святити цілі **кошики** з їжею, так звані великодні кошики.

До речі, можливо, ви **здивувались**, що Великдень тільки зараз буде в Україні, в травні, тому що за іншими традиціями, наприклад, за **католицьким календарем** Великдень вже **відсвяткували** місяць тому.

Річ у тім, що як і з Різдвом, православні свята не збігаються за датами з католицькими і, наприклад, **протестантськими**. Зазвичай різниця складає один тиждень, тобто спочатку католицький Великдень, а тоді через тиждень — **православний**. Але цього року це аж місяць. У них там якась особлива система **підрахунку**, вона пов'язана з **фазами місяця**.

Так от, цього року, у 2021, Великдень в Україні святкують другого травня — за православною традицією. А зараз перейдімо, власне, до теми епізоду. Великодній кошик!

Великдень = Пасха — Easter
релігійний — religious
великодній — Easter (*adjective*)
святити — to consecrate, to bless
паска — Easter bread
кошик — basket
здивуватися — to be surprised
католицький — Catholic
календар — calendar
відсвяткувати — to finish celebrating

річ у тім — the thing (fact) is
протестантський — Protestant

православний — Orthodox

підрахунок — estimation, counting
фаза місяця — moon phase

Основна частина

Я не можу сказати, що моя сім'я аж дуже релігійна, але ми **дотримуємось** основних традицій, які пов'язані з **центральною** **християнськими** святами. І основні дві **події** тут — це Різдво і Великдень. Я думаю, що для українців вони на одному рівні за важливістю.

дотримуватися — to stick, to follow
центральный — central
християнський — Christian
подія — event

До Великодня або, як ще ми кажемо, Пасхи ми готуємось **десь** тиждень: це чудова можливість провести генеральне весняне прибирання, тому що на Паску має бути дуже **чисто** і **прибрано** вдома. Також потрібно приготувати **чимало** їжі, зокрема для великоднього кошика.

Отже, великодній кошик — це, **власне**, кошик, переважно такий **плетений** кошик, тобто з **лози**, можете **загуглити**, щоб побачити цей тип — плетений кошик з лози. Цей кошик треба підготувати ввечері, в суботу, перед Великоднем, і скласти туди різну традиційну їжу і ще деякі **предмети**.

То що там має бути? Ну, по-перше, це **обов'язково** паска. Паска — це великодній або пасхальний хліб. Переважно це такий великий хліб особливої форми, **схожий на** великий **кекс** чи **мафін** або італійське панетоне. Можуть бути також маленькі версії. Це **солодкий** хліб, часто з **родзинками**, і **зверху** його часто **прикрашають** солодкою **помадкою** і різними **кольоровими присипками**.

На більшості території України готують таку паску, як хліб. Але я знаю, що також в деяких регіонах на **сході**, наприклад, на Полтавщині готують **сирну** паску — з білого домашнього сиру. Тобто це такий, можна сказати, чизкейк, зовсім інший тип паски.

Отже, зазвичай вдома готують досить багато пасок. Моя мама, наприклад, **пече** їх десь штук десять, різної **величини**. Це для того, щоб пасок було **вдосталь** на цілий тиждень, а також, щоб брати з собою паски, коли **йдеш в гості** як **подарунок**.

Для великоднього кошика ми зазвичай вибираємо найкращу паску, найгарнішу, і середнього **розміру**: не дуже велику і не дуже малу.

Далі в кошик ми кладемо яйця, а саме **крашанки**. Крашанки — це кольорові **варені** яйця, їх **відварюють** і **фарбують**. Можна використовувати штучні барвники, а можна натуральні. **Штучні** будуть такі дуже **яскраві**, але потім яйця можуть бути **пофарбовані** всередині — це не дуже корисно для **здоров'я**.

Ми зазвичай робимо вдома **натуральний** червоний **барвник**, як робила моя бабуся. Для цього **заздалегідь** треба назбирати багато цибулиння. Цибулиння — це **шкірка** цибулі або **лушпиння** цибулі — цибулиння. Так от, треба збирати це цибулиння, мабуть, десь місяць чи два, коли ви використовуєте цибулю. І потім треба цибулиння проварити з водою десь годину. І тоді покласти в воду з цибулинням яйця і там їх зварити і ще лишити постояти.

В результаті вийдуть такі **червонуваті** або коричневі яйця — колір буде залежати від типу цибулі і кількості цибулиння. Як на мене, це найкращий спосіб фарбувати яйця. Також є інші рецепти натуральних фарбників, наприклад, **куркума** для жовтого кольору, але цибулиння мені найбільше подобається.

десь — about, nearly
чисто — clean (*adverb*)
прибрано — tidied up (*adverb*)
чимало — quite a lot

власне — basically
плетений — wicker
лоза — vine, osier
загуглити — to google
предмет — object, thing

обов'язково — certainly, by all means
схожий на — similar to
кекс — muffin, cake
мафін — muffin
солодкий — sweet
родзинка — raisin
зверху — on the top
прикрашати — to decorate
помадка — fondant
кольоровий — colored
присипка — powder
схід — east
сирний — cheese (*adjective*)

пекти — to bake
величині — size
вдосталь — enough
йти в гості — to pay a visit
подарунок — present
розмір — size

крашанка — dyed Easter egg
варений — boiled
відварювати — to boil
фарбувати — to color, to paint
штучний — artificial
яскравий — bright
пофарбований — painted
здоров'я — health
натуральний — natural
барвник — dye
заздалегідь — beforehand, in advance
шкірка = лушпиння — peel

червонуватий — reddish

куркума — turmeric

Так от, такі яйця фарбовані називаються крашанки, а є ще **писанки**. Можливо, ви бачили їх чи чули. Це яйця, які **порожні** всередині і які дуже гарно розмальовані **орнаментами**, **візерунками**. Це велика частина української традиції — писанки.

Так от, яйця ми зазвичай фарбуємо в суботу, вже коли все **поробили**, закінчили готувати і **прибирати**, ми фарбуємо яйця. У нас сім'я невелика, то ми фарбуємо штук двадцять яєць. І кілька з них кладемо в кошик. Крім того, у кошик кладемо одне яйце без **шкарлупи**, тобто просто варене біле яйце без шкарлупи. Це буде яйце, яке ми будемо їсти зранку **насамперед**.

Отже, паска і крашанки — це основні обов'язкові елементи кошика. Далі може залежати від традицій, від сім'ї. Ми, наприклад, в кошик кладемо разом з яйцем без шкарлупи також шматочок **домашнього сиру** і **шматочок масла**. Дуже добре, якщо масло теж домашнє — тобто зроблене вдома, а не куплене в магазині. Ми взагалі майже ніколи не робимо самі масло, але пам'ятаю, що на Великдень іноді робили, саме для кошика.

Далі в кошик кладемо шматочок шинки і кільце ковбаски. На Великдень домашня **шинка** і домашня **ковбаса** — це основні **м'ясні** страви, які ми також готуємо самі вдома. Для цього треба купити хороше м'ясо, **свинину**, **підготувати** його і **запекти**. З шинкою все зрозуміло — треба просто запекти шматок м'яса. А з ковбасою все складніше, я думаю, бо я сама раніше ніколи не готувала ковбасу — це тільки бабуся чи мама. Але в результаті виходить дуже **ароматна** смачна ковбаса, як ми кажемо домашня ковбаса.

Отже, шинку і ковбасу кладуть у кошик, і також можна покласти ще будь-яку їжу, яку готували. Дехто кладе фрукти. А крім їжі, у кошик ставлять **свічку** — це буде потрібно для **ритуалу освячення в церкві**. Інколи кладуть також квіти, прикрашають гарненько кошик.

Ну і **накривають** кошик найкращим гарним **рушником**, який є вдома, це часто **вишитий** рушник, інколи спеціально навіть вишитий для великоднього кошика. На рушнику, наприклад, може бути написано «**Христос Воскрес!**» — це традиційне **вітання** на Пасху. Інколи ці слова **вишивають** на рушнику.

Далі великодній кошик ще треба **посвятити**. Ми називаємо цей процес «святити паску» або «освячення паски». Це роблять в церкві. У деяких регіонах і церквах цей процес може **відрізнатися**, наприклад, у Києві це можна зробити ввечері в суботу, не дуже **пізно** вночі. Але в нас, в моєму місті, в Полонному це **відбувається** саме вночі. Ввечері в суботу у церкві починається **служба**, і ця служба закінчується аж **під ранок**, десь о п'ятій-шостій годині. Саме тоді освячують кошики.

писанка — painted (decorated) Easter egg
поро́жній — empty
орна́мент = **візеру́нок** — decorative pattern

поробіти — to do all
прибирати — to clean up

шкарлупа́ — (egg)shell
наса́мперед — first of all

домашній — homemade
сир — cheese, cottage cheese
шмато́чок — little piece
ма́сло — butter

ші́нка — ham
ковбаса́ — sausage
м'ясний — meat (*adjective*)
свини́на — pork
підготува́ти — to prepare
запекти́ — to bake
арома́тний — aromatic, fragrant

сві́чка — candle
ритуа́л — ritual
освя́чення — consecration, blessing
це́рква — church
накрива́ти — to cover
рушні́к — towel
ви́шитий — embroidered
Христо́с Воскрес! — Christ Is Risen!
віта́ння — greeting
вишива́ти — to embroider
святі́ти, посвяті́ти — to bless, to consecrate (*imperfective, perfective*)

відрі́знатися — to differ
пі́зно — late
відбува́тися — to happen
слу́жба — (church) service
під ра́нок — in the early morning hours, at dawn

Я не кожного року ходила в церкву святити паску, але **пам'ятаю** з **дитинства**, як інколи моя мама мене **будила** десь о другій чи третій годині ночі, тоді треба було встати, **зібратися**, добре **одягнутись**, бо це весняна ніч, і могло бути холодно, навіть **мороз** чи **мінусова** температура.

Звичайно, в церкві людей дуже багато, тому переважно всі стоять і чекають на вулиці, по **обидва боки** вулиці. Кошик ставлять перед собою, і коли приходить час святити паску, всі **запалюють** свічки і **прибирають** рушник з кошика, щоб було їжу добре **видно** і на неї **попадала** вода. І десь під ранок, о п'ятій годині чи шостій ранку **священник** проходить по **рядах** і **обприскує** кошики і людей також **свяченою** водою.

Після цього зазвичай ми ішли додому і **лягали спати**. А вранці, на сніданок, важливо спочатку їсти саме ось цю їжу з кошика — ми називаємо це «свячене»: свячене яйце, масло, сир, ковбаса, паска. Усе свячене вважають особливим, навіть цілющим. І сніданок на Великдень обов'язково треба починати саме з цього свяченого.

Ось така традиція великоднього кошика! Вона досить **комплексна** і, я впевнена, дуже **давня** і **символічна**. А для мене це цікавий досвід і спогад з дитинства, а також важлива сімейна і національна традиція.

пам'ятати — to remember
дитинство — childhood
будити — to wake (up)
зібратися — to get ready
одягнутися — to get dressed
мороз — frost
мінусовий — minus (*adjective*)
обидва — both
бік — side
запалювати — to light
прибирати — to put away
видно — in sight, one can see
попадати — to get, to reach
священник — priest
ряд — row
обприскувати — to sprinkle, to spray
свячений — blessed, consecrated
лягати спати — to go to bed

комплексний — multidimensional, complex
давній — ancient
символічний — symbolic

10 корисних речень

А зараз розгляньмо кілька цікавих речень з моєї розповіді.

1

Речення номер один:

Православні свята не збігаються за датами з католицькими.

Християнська релігія має різні **напрямки**. В Україні найпопулярніший напрямок — це **православ'я**, а на другому місці — **католицизм**. Так от православні свята — Orthodox holidays — не **збігаються** (тобто не однакові, відрізняються) за датами з католицькими. Вони мають різні дати, або їхні дати не збігаються. Повторіть:

Православні свята не збігаються за датами з католицькими.

напрямок — direction
православ'я — Orthodoxy
католицизм — Catholicism
збігатися — to coincide

2

Далі я сказала, що між православним і католицьким Великоднем...

Різниця складає один тиждень.

Різниця, тобто ось ця **відмінність**, те, що відрізняється, **складає** або **становить** один тиждень.

Між православним і католицьким Великоднем різниця складає один тиждень зазвичай, а між Різдом — інша ситуація: там різниця складає два тижні.

Повторіть:

Різниця складає один тиждень.

різниця — difference

відмінність — difference

складати = становити — to be, to make, to form

3

Далі, речення номер три:

Я не можу сказати, що моя сім'я аж дуже релігійна.

Тут я сказала ось це слово аж: аж дуже релігійна, воно **підсилює значення** слова дуже. Інший приклад може бути...

Ти не так аж добре мене знаєш. Тобто ти не знаєш мене дуже добре.

Або: я аж ніяк не хочу це їсти! Тобто я зовсім не хочу.

Так, слово аж досить важко пояснити, але **майте на увазі**, що воно є, воно підсилює інші слова. Ми його вживаємо переважно тільки в **усному мовленні**.

Повторіть ще раз:

Я не можу сказати, що моя сім'я аж дуже релігійна.

підсилювати — to intensify

значення — meaning

ма́ти на ува́зі — to bear in mind, to be aware of

у́сне мо́влення — oral speech

4

Наступне речення про Великдень і Різдво:

Вони на одному рівні за важливістю.

Вони на одному рівні — тобто одне свято не **переважає** над іншим, вони однакові за... **важливістю**. Тобто за тим, наскільки ці свята важливі — за важливістю. Повторіть:

Вони на одному рівні за важливістю.

переважа́ти — to predominate, to prevail

важли́вість — importance

5

Наступне, п'яте речення:

Це чудова можливість провести генеральне весняне прибирання.

Час перед Пасхою — це чудова **можливість** провести **генеральне весняне прибирання**. Можливо ви знаєте весняне прибирання з англійської мови. Це коли ми **ретельно**, так дуже **комплексно** прибираємо вдома після зими, весняне прибирання.

А ще ми говоримо генеральне прибирання — це означає дуже велике прибирання. Це не просто **попилососити**, але й також мити вікна, **почистити килим** і так далі... Генеральне прибирання.

Повторіть:

Це чудова можливість провести генеральне весняне прибирання.

можливість — possibility, opportunity
генеральне весняне прибирання — thorough spring cleaning
ретельно — thoroughly
комплексно — fully

попилососити — to vacuum clean
почистити — to clean
кілим — carpet

6

Наступне:

Паска — це великодній або пасхальний хліб.

Так, тут може бути **заплутано**. Свято називається Великдень або Пасха. Тому **прикметник** — великодній або **пасхальний** — це синоніми.

А страва, ось цей хліб, який ми готуємо на Пасху, називається паска. Навіть українці часто **плутають** ці слова — Пасха і паска. Повторіть:

Паска — це великодній або пасхальний хліб.

заплутано — confusing
прикметник — adjective
пасхальний — Easter (*adjective*)

плутати — to confuse

7

Далі про фарбування яєць:

Можна використовувати штучні барвники, а можна натуральні.

Щоб пофарбувати яйця або крашанки, можна використовувати штучні барвники — тобто ненатуральні фарби, спеціально для їжі — штучні барвники — або натуральні барвники, наприклад, цибулиння.

Повторіть:

Можна використовувати штучні барвники, а можна натуральні.

8

Речення номер вісім:

Ми фарбуємо штук двадцять яєць.

Штук двадцять яєць — це означає **приблизно** двадцять, неточно, приблизно. Ми часто так говоримо про **кількість**, наприклад:

Купи кілограми три м'яса — тобто приблизно три кілограми. Ми ставимо ось цей іменник перед кількістю — кілограми три. Або повторюй цю вправу разів двадцять — приблизно двадцять разів треба повторити вправу. Повторіть речення:

Ми фарбуємо штук двадцять яєць.

9

Наступне речення:

Далі в кошик кладемо шматочок шинки і кільце ковбаски.

Шматочок шинки — це маленький шматок шинки, а шинка — це ham. А **кільце** ковбаски — це дуже гарно **звучить**, по-моєму. Кільце ковбаски — це ось ця домашня ковбаса. Її печуть таким кільцем, тобто **колом**, не **горизонтально**, а як коло — кільце. Тому ми кажемо кільце ковбаски — ковбаска — це зменшувальна, можна сказати, **ніжна** форма до слова ковбаса. Повторіть:

Далі в кошик кладемо шматочок шинки і кільце ковбаски.

10

І останнє речення:

Усе свячене вважають особливим, навіть цілющим.

Свячений — це дієприкметник, утворений від дієслова святити — який? — свячений або освячений.

Усе свячене **вважають** (тобто люди вважають) особливим, навіть **цілющим**. Цілющий — це той, що має здатність лікувати від хвороб, наприклад. Healing — цілющий.

Повторіть:

Усе свячене вважають особливим, навіть цілющим.

приблизно — approximately, about
кількість — quantity, number, amount

кільце — ring
звучати — to sound
коло — circle
горизонтально — horizontally
зменшувальний — diminutive
ніжний — tender

вважати — to consider
цілющий — healing

Список речень

1.	Правосла́вні свята́ не збіга́ються за да́тами з католи́цькими.	Orthodox holidays do not coincide (<i>literally</i> in date) with Catholic ones.
2.	Різни́ця скла́дає оди́н ти́ждень.	The difference is one week.
3.	Я не мо́жу сказа́ти, що моя́ сім'я́ аж дуже́ релі́гійна.	I can't say that my family is all that religious.
4.	Вони́ на одному́ рівні́ за важли́вістю.	They are on the same level by importance.
5.	Це чуде́ва можли́вість прове́сти гене́ральне весня́не прибира́ння.	This is a great opportunity to conduct a thorough spring cleaning.
6.	Па́ска — це велико́дній або́ пасха́льний хлі́б.	Paska is Easter (<i>two synonymous adjectives</i>) bread.
7.	Мо́жна вико́ристовува́ти штучні́ барвни́ки, а мо́жна нату́ральні.	You can use artificial dyes or you can use natural ones.
8.	Ми фарбу́ємо штук дві́дцять яє́ць.	We paint about twenty eggs.
9.	Да́лі в ко́шик кладе́мо шматоче́к шінки́ і кільце́ ковба́ски.	Then we put a piece of ham and a sausage ring in the basket.
10.	Усе́ свя́чене вважа́ють особли́вим, на́віть цілю́щим.	Everything blessed is considered special, even healing.

Завершення

Якщо ви теж святкуєте зараз Пасху, гарного вам Великодня! А якщо ви будете в Україні на Великдень, рекомендую вам сходити до церкви ввечері в суботу або вранці в неділю, щоб **побачити на свої очі** великодні кошики і те, як їх святять.

Як завжди, конспект з транскриптом і вправами доступний для наших преміум-підписників. І також цього разу ми надсилаємо всім преміум-підписникам **колоду** карток Анкі з корисними реченнями за останні десять епізодів. Ви можете дізнатися більше про преміум за посиланням: ukrainianlessons.com/episode190.

Всього вам найкращого і гарного дня! На все добре!

побачити на свої очі —
to see with one's own eyes

колода — deck

Вправи

1

Що це?

рушнік

пásка

пісанки

ші́нка

ко́шик

кра́шанки

св'я́чена вода́

барвни́к

1. _____ 2. _____ 3. _____ 4. _____

5. _____ 6. _____ 7. _____ 8. _____

2

Опрацюйте таблицю:

Дієприкметник <i>Adjectival Participle</i>		
Дієприкметник виражає ознаку предмета за дією чи станом і відповідає на питання прикметника, наприклад: написана стаття — a written article.		
Активні дієприкметники виражають ознаку предмета за його ж дією.		
теперішній час	минулий час	
-уч- (-юч-), -ач- (-яч-)	основа інфінітива + -л- -ну- випадає	
стояти — стоячий Активні дієприкметники теперішнього часу не характерні для сучасної української літературної мови і є маловживаними .	дозріти — дозрілий засохнути — засохлий	
Пасивні дієприкметники виражають ознаку предмета за дією над ним.		
основа інфінітива + -н- -ува- → -ова- прочитати → прочитаний збудувати → збудований	основа 1-ї особи однини майбутнього часу + -ен- (-єн-) зачиню → зачинений озброю → озброєний	основа інфінітива + -т- тріснути → тріснутий забути → забутий

Утворіть дієприкметники від дієслів:

1. _____ (підгоріти) курка
2. _____ (посвятити) паска
3. _____ (пофарбувати) яйця
4. _____ (посивіти) волосся
5. _____ (тріснути) скло
6. _____ (побачити) дива
7. _____ (скосити) трава
8. _____ (пошити) одяг
9. _____ (заспокоїти) дитина
10. _____ (зробити) завдання

3

Перетворіть речення за зразком:

ЗРАЗОК: Я купив десять кілограмів картоплі.
Я купив кілограмів десять картоплі.
(= Я купив приблизно десять кілограмів картоплі.)

1. Ми пробіжимо двадцять кілометрів завтра.

2. Треба повторити це слово п'ять разів.

3. Я розбила десять яєць. (використайте слово «штук»)

4

Перекладіть українською мовою:

1. You can cover the basket with the Easter towel.

2. There is a huge difference between natural and artificial dyes.

3. Easter is considered one of the most important religious holidays in Ukraine. This is also a great opportunity to spend time with your family.

4. I can't say that I clean so well. (use «аж»)

5. My vacation does not coincide with the Easter holidays.

Відповіді на вправи

1

1. кошик	5. паска
2. писанки	6. свячена вода
3. крашанки	7. барвники
4. рушник	8. шинка

2

1. підгоріла	6. побачені
2. посвячена	7. скошена
3. пофарбовані	8. пошитий
4. посивіле	9. заспокоєна
5. тріснуте	10. зроблене

3

1. Ми пробіжимо кілометрів двадцять завтра.
2. Треба повторити це слово разів п'ять.
3. Я розбила штук десять (10) яєць.

4

1. Ви можете (Ти можеш) накрити кошик великоднім (пасхальним) рушником.
2. Між штучними і натуральними (природними) барвниками (є) величезна різниця.
3. Пасху (Великдень) вважають одним з найважливіших релігійних свят в Україні. Це також чудова можливість (нагода) провести час зі своєю родиною (сім'єю).
4. Я не можу сказати, що я аж так добре прибираю.
5. Моя відпустка (Мій відпочинок, Мої канікули) не збігається (збігаються) з пасхальними (великодніми) святами.

